

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 16 december 2022

Mål nr

B 419-22

PARTER

Klagande

MAGNUS Emanuel Lennart Larssén, 19860108-5619

c/o Sävsta Motel

Husby-Sjutolfts-Sävsta 1

749 50 Ekolsund

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Leif Ericksson

Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB

Smedsgränd 2 A

753 20 Uppsala

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Kränkande fotografering

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2021-12-16 i mål B 2616-21

Hovrättens dom

se Bilaga

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom på det sättet att antalet dagsböter bestäms till 30.

Leif Ericksson ska få ersättning av allmänna medel för försvaret av Magnus Larssén i Högsta domstolen med 14 420 kr. Av beloppet avser 11 536 kr arbete och 2 884 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Magnus Larssén har yrkat att Högsta domstolen ska frikänna honom från ansvar för kränkande fotografering.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkten 3.

DOMSKÄL**Bakgrund**

1. Magnus Larssén har efter en vårdnadstvist inte haft kontakt med sin dotter sedan hon var två år. Vid gärningstillfället stannade Magnus Larssén sin bil utanför det hus där dottern och hennes mamma har sin bostad och tog ett

fotografi av dottern när hon befann sig inomhus vid ett fönster. Dottern var då tio år. Fotograferingen skedde utan att dottern eller hennes mamma kände till eller hade samtyckt till fotograferingen. Magnus Larssén skickade bilden till barnets mormor med texten ”Hon har blivit stor det lilla livet. Kommer alltid älska henne över allt annat på denna jord. Be [barnets mamma] ringa mig. Hon och jag behöver prata. Du har mitt nummer.”

2. Tingsrätten dömde Magnus Larssén för kränkande fotografering och bestämde påföljden till 60 dagsböter om 50 kr. Hovrätten har fastställt tingsrättens domslut.

Frågan i Högsta domstolen

3. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd med utgångspunkt i vad hovrätten funnit utrett om det faktiska händelseförloppet och uppsåt. Frågan är om fotograferingen var försvarlig och därmed ansvarsfri enligt 4 kap. 6 a § andra stycket brottsbalken.

Kränkande fotografering

Straffbestämmelsen

4. Den som olovligen med tekniskt hjälpmedel i hemlighet tar upp bild av någon som befinner sig inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme döms för kränkande fotografering till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig, ska det inte dömas till ansvar. För straffansvar krävs uppsåt beträffande samtliga gärningsrekvisit. (Se 4 kap. 6 a § brottsbalken.)

Fotografering

5. Vad som straffbeläggs är att med tekniskt hjälpmedel ta upp bild, dvs. själva fotograferandet eller filmandet. Straffbestämmelsen är avsedd att vara teknikneutral och omfatta såväl fotografering som filmning och annan bildupptagning (se prop. 2012/13:69 s. 23 och 39). Det ställs inte något krav på att fotograferingen ska ha skett på ett närgånget eller påträngande sätt eller att bildens innehåll i det enskilda fallet ska vara kränkande; i stället har lagstiftaren angett platser där det typiskt sett kan vara känsligt ur integritets-synpunkt att bli fotograferad.

I en bostad m.m.

6. Lagstiftarens avsikt har varit att ge brottet kränkande fotografering en så restriktiv utformning att den blir tillämplig endast på vissa platser där det framstår som verkligt angeläget att undvika eller beivra intrång i den personliga integriteten och där behovet av rättsskydd är särskilt stort. Straffbestämmelsen har därför avgränsats till situationer där den som blir fotograferad befinner sig på en plats som tillhör den enskildes privata miljö eller som annars är avsedd för särskilt privata förhållanden. Det rör sig om sådana platser där den enskilde kan göra anspråk på en fredad personlig sfär och därför normalt inte ska behöva tåla att bli fotograferad i hemlighet utan medgivande eller uttryckligt stöd av tillåtande bestämmelser. (Se a. prop. s. 18 och 27 f.)

7. Brottet omfattar fotografering av någon som befinner sig ”inomhus i en bostad eller på en toalett, i ett omklädningsrum eller ett annat liknande utrymme”. Straffansvaret omfattar som huvudregel även fall då en person håller sig fullt synlig i ett bostadsfönster. Vidare är bestämmelsen tillämplig oavsett om fotograferingen sker inne i eller in i bostaden och oavsett vems bostaden är. Däremot omfattar straffbestämmelsen inte fotografering av någon

som befinner sig på en balkong, på en altan eller i en trädgård, eftersom man på sådana platser i allmänhet får räkna med att bli iakttagen av andra personer. (Se a. prop. s. 26 f. och 40.)

I hemlighet och olovligen

8. För att det ska vara straffbart att fotografera någon som befinner sig t.ex. i en bostad krävs det att fotograferingen sker i hemlighet och olovligen. Bildupptagningen måste ha gjorts på ett sätt som kunnat medföra att den fotograferade inte uppfattade att han eller hon blev fotograferad. Den tekniska utrustningen ska ha hållits helt dold för den fotograferade eller denne ska i vart fall ha varit totalt omedveten om att bilder tas upp (jfr ”Webbkameran” NJA 2018 s. 844). Fotograferingen är lovlig om den sker med samtycke. Samtycket ska lämnas av någon som är behörig att förfoga över intresset av att värna den enskilde mot kränkande fotografering, vilket normalt är den som ska fotograferas.

Försvarlig fotografering

9. Det ska inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig (4 kap. 6 a § andra stycket brottsbalken). Frågan om gärningen är försvarlig får avgöras genom en helhetsbedömning i det enskilda fallet, där det intresse som fotografen företräder vägs mot den enskildes intresse av skydd mot kränkande fotografering. Det måste alltså finnas omständigheter som gör det försvarligt att i hemlighet och utan samtycke fotografera någon, vilket framgår bl.a. av lagstiftningens uttryck att ”gärningen” ska vara försvarlig.

10. Utgångspunkten måste då vara att lagstiftningen har begränsats till typsituationer där intrång skett i den personliga integriteten och där behovet av

rättsskydd är särskilt stort. Det intresse som ska kunna uppväga fotograferingen måste därför normalt vara av en viss tyngd. I samma riktning pekar uttalanden i lagens förarbeten. Det talas där om nyhetsförmedling och andra mycket betydelsefulla samhällseliga intressen. Vidare nämns att fotografering som utgör inslag i t.ex. ett vetenskapligt arbete eller som låter sig försvaras av konstnärliga hänsyn kan vara försvarlig, låt vara att den enskildes skydd mot fotografering i de allra flesta sådana fall lär väga tyngre. (Se a. prop. s. 41 f.)

11. Ordalydelsen i 6 a § första stycket omfattar även fotografering i vardagliga situationer, t.ex. inom en familj, där ingreppet i den fotograferades privata sfär är obetydligt eller till och med obefintligt. Så kan vara fallet när en sådan fotografering sker i familjens bostad utan att ett uttryckligt samtycke inhämtas och utan att den fotograferade är medveten om fotograferingen. Att döma av lagens förarbeten har avsikten emellertid varit att sådana vardagliga situationer ofta ska falla utanför det straffbara området. Närmast får det ske genom en tillämpning av regeln om försvarlighet i andra stycket. Den regeln måste därför förstås så att den öppnar för en avvägning där det tas hänsyn till ett motintresse som inte är fullt så tungt som det som normalt krävs (jfr p. 10), nämligen om intrånget i den privata sfären i ett enskilt fall framstår som förhållandevis obetydligt. I bedömningen av om gärningen varit försvarlig kan det vägas in om det är rimligt att kräva av fotografen att han eller hon skulle ha inhämtat samtycke eller i förväg uppmärksammat den fotograferade om avsikten att ta en bild.

12. Det kan tilläggas att det inte finns någon bestämmelse om att det inte ska dömas till ansvar om fotograferingen med hänsyn till omständigheterna är mindre allvarlig (jfr t.ex. 4 kap. 7 a §).

Bedömningen i detta fall

13. Magnus Larssén fotograferade sin dotter när hon befann sig inomhus i sin bostad. Varken dottern eller hennes vårdnadshavare kände till fotograferingen eller hade samtyckt till den. Vid sådana förhållanden är utgångspunkten att han ska dömas för kränkande fotografering. Om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig ska han dock inte dömas till ansvar.

14. Magnus Larssén har berättat att syftet med fotograferingen var att få ett fotografi av sin dotter. Han ville också visa sin mamma och sin syster hur stor hans dotter hade blivit.

15. Det är i och för sig förståeligt att en förälder som inte har någon kontakt med sitt barn kan vilja ha ett fotografi av barnet. Att Magnus Larssén haft intresse av ett fotografi av dottern medför dock inte att det varit försvarligt att han i hemlighet och utan samtycke fotograferade dottern när hon befann sig i sin bostad. Det var inte fråga om en sådan vardaglig situation där det inte var rimligt att hämta in samtycke till eller i förväg uppmärksamma om fotograferingen (jfr p. 11).

16. Inte heller i övrigt har omständigheterna varit sådana att gärningen var försvarlig på det sätt som avses i 4 kap. 6 a § andra stycket brottsbalken. Magnus Larssén ska därför dömas för kränkande fotografering.

Påföljd

17. Vid bestämning av antalet dagsböter måste beaktas att det varit fråga om en enstaka fotografering som inte varit något led i upprepade kontaktförsök eller liknande. Vidare har Magnus Larsséns syfte inte varit att sprida

bilden till andra än ett par nära släktingar. Gärningen har härigenom varit mindre allvarlig och påföljden kan därför stanna vid 30 dagsböter.

Gudmund Toijer Johnny Herre Dag Mattsson

Cecilia Renfors Jonas Malmberg

I avgörandet har deltagit justitieråden Gudmund Toijer, Johnny Herre (skiljaktig), Dag Mattsson (skiljaktig), Cecilia Renfors och Jonas Malmberg (referent)

Föredragande har varit justitiesekreteraren Johanna Siesing

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Johnny Herre och Dag Mattsson är skiljaktiga och ogillar åtalet. De anför följande.

I förarbetena till lagstiftningen görs omfattande och ganska detaljerade uttalanden om vad som kan anses vara en försvarlig gärning som är fri från ansvar (se prop. 2012/12:69 s. 30 f. och 41). Det som sägs där får ses som illustrationer och kan inte i sig ges den betydelsen vid tillämpningen att det straffbara området utvidgas i förhållande till vad som följer av lagtexten.

Avgörande är därför den innebörd som framgår av straffstadgandets ordalydelse, med beaktande av den grundläggande utgångspunkten för lagstiftningen att brottet ska omfatta endast verkligt klandervärda beteenden där det framstår som stötande för rättskänslan att en persons integritet inte respekteras och där behovet av rättsskydd är särskilt stort (jfr t.ex. a. prop. s. 18, 24 och 27). Detta är en utgångspunkt som inte är inskränkt bara till paragrafens första stycke utan som gäller för hela stadgandet. Föreskriften om försvarlighet är – även om den lagtekniskt lagts som ett eget andra stycke – en integrerad del av de fastlagda förutsättningarna för straffrättsligt ansvar.

Eftersom det är fråga om en bedömning av försvarligheten i gärningen, ska den hemliga fotograferingen vägas mot de andra intressen som gör sig gällande i det aktuella sammanhanget. Vid bedömningen av om ett annat sådant relevant intresse gör gärningen försvarlig ska samtliga omständigheter beaktas. I lagtexten framhålls särskilt syftet med fotograferingen som en omständighet av betydelse.

I detta avseende innehåller lagtexten alltså inte någon begränsning utan alla relevanta motintressen ska beaktas. Det står klart att den fotograferades eget intresse kan motivera en fotografering, även i ett fall där ett samtycke inte kan anses föreligga. Vidare kan en fotografering bedömas som försvarlig med hänsyn till allmänna samhällsintressen, t.ex. i samband med nyhetsförmedling. Också en närståendes intresse kan göra en fotografering försvarlig, t.ex. en vardaglig fotografering inom familjen. Som lagtexten är utformad utesluter den inte heller att fotografens enskilda intresse kan medföra att en fotografering bedöms vara försvarlig.

Den enskildes intresse av respekt för sin integritet ska på detta sätt vägas mot det intresse som kan motivera den hemliga fotograferingen. Av lagtexten och straffstadgandets ändamål kan inte den slutsatsen dras att det då skulle krävas att motintresset generellt sett ska ha viss tyngd för att få genomslag. Avgörande måste i stället vara vad som vid ett allmänt synsätt kan framstå som rimligt i just den situation som är aktuell, med hänsyn tagen till det grundläggande syftet med lagstiftningen att hindra verkligt klandervärda integritetskränkande beteenden. Om denna avvägning av intressena i det enskilda fallet leder till att gärningen anses som försvarlig, är den inte straffbar. Det kan anmärkas att gärningen inte behöver bedömas som fullständigt acceptabel, lagtexten kräver inte mer än att den kan försvaras i sitt sammanhang.

Av utredningen framgår att Magnus Larssén i hemlighet tog en bild på sin dotter när hon befann sig inomhus i sin bostad. Varken dottern eller hennes mamma kände till fotograferingen eller hade samtyckt till den. Som förhållandena var mellan Magnus Larssén och mamman saknades det i praktiken förutsättningar för att hon skulle gå med på att han fick ta en bild. Syftet med fotograferingen var att han ville få en bild på sin dotter för att ha

och titta på själv. Han ville också visa sin mamma och sin syster hur stor dottern blivit.

Det är uppenbart att även en förälder som inte har något umgänge med sitt barn kan ha en stark önskan att få ha en bild av barnet, och Magnus Larssén har haft ett rimligt och i och för sig godtagbart intresse av att ha tillgång till ett nytaget fotografi på sin dotter. Fotograferingen har inte heller skett på något närgånget eller påträngande sätt. Det har varit fråga om en enstaka fotografering som inte varit ett led i upprepade kontaktförsök eller liknande. Dottern och hennes mamma har visserligen haft ett skyddsvärt intresse av att det inte togs någon bild på dottern som de inte hade samtyckt till. Utredningen ger emellertid inte stöd för att dottern genom fotograferingen utsatts för något nämnvärt ingrepp i sin personliga integritet.

Vid en avvägning mellan de intressen som ska beaktas får gärningen därmed anses ha varit försvarlig och alltså inte brottslig. Magnus Larssén ska därför frikännas.

GÖTA HOVRÄTT
Avdelning 1
Rotel 11

DOM
2021-12-16
Jönköping

Mål nr
B 2616-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Örebro tingsrätts dom den 22 juni 2021 i mål nr B 5922-20, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Sophia Franzén Wallmark
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Örebro

Klagande (Tilltalad)

MAGNUS Emanuel Lennart Larssén, 19860108-5619
c/o Sävsta Motel
Husby-Sjutolfts-Sävsta 1
749 50 Ekolsund

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Leif Ericksson
Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB
Smedsgränd 2 A
753 20 Uppsala

SAKEN

Kränkande fotografering

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten fastställer tingsrättens domslut.

Leif Ericksson får ersättning av staten med 8 016 kr. Av beloppet avser 6 413 kr arbete och 1 603 kr mervärdesskatt.

Staten ska stå för kostnaden i hovrätten för försvararen.

Dok.Id 378942

Postadress
Box 2223
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hovrättsgränd 4

Telefon
036-15 69 00
E-post: gota.hovratt@dom.se
www.gotahovratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Magnus Larssén har yrkat att hovrätten ska frikänna honom.

Åklagaren har motsatt sig att tingsrättens dom ändras.

Hovrätten har avgjort målet utan huvudförhandling.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Hovrätten har tagit del av samma bevisning som tingsrätten. Förhören som spelades in i tingsrätten har i hovrätten spelats upp med ljud och bild.

Inledningsvis ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning att det är bevisat att Magnus Larssén olovligen och i hemlighet har fotograferat sin dotter Nala Eriksson när hon befann sig inomhus i sin bostad och att han haft uppsåt till gärningen. Utgångspunkten är därför att Magnus Larssén ska dömas till ansvar för kränkande fotografering.

Magnus Larssén har i hovrätten framhållit att bestämmelsen om kränkande fotografering är avsedd för situationer med sexuella, kränkande och förnedrande inslag och att tingsrätten har utvidgat området för det straffbara beteendet på ett sätt som lagstiftaren inte åsyftat. Hovrätten konstaterar dock att någon sådan begränsning inte framgår av vare sig lagtexten eller förarbetena till bestämmelsen.

Frågan i hovrätten är istället om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter varit försvarlig och att Magnus Larssén därför inte ska dömas till ansvar, dvs. om undantagsbestämmelsen i 4 kap. 6 a § andra stycket brottsbalken är tillämplig.

Magnus Larssén har berättat att han fotograferade sin dotter i syfte att själv få se henne men också för att visa sin mamma hur stor Nala Eriksson hade blivit.

Det finns alltså en möjlighet att i undantagssituationer i det enskilda fallet undgå ansvar för kränkande fotografering. En helhetsbedömning ska göras i det enskilda fallet och fotograferingens syfte ska vägas mot den enskildes intresse av skydd mot kränkande fotografering. Som tingsrätten redogjort för kan det finnas situationer där den som fotograferar kan anses ha ett berättigat intresse av att göra det, till exempel fotografering som sker som ett led i nyhetsförmedling, i syfte att kunna granska och dokumentera misstänka missförhållanden i samhället eller i syfte att dokumentera bevisning om ett pågående brott. (Se prop. 2012/13:69 s. 30 f och s. 41). Någon situation motsvarande de som räknas upp i förarbetena är det inte fråga om i det här fallet. Enligt hovrätten kan Magnus Larssén inte anses ha haft ett berättigat intresse av att olovligen och i hemlighet fotografera sin dotter när hon befann sig inomhus i bostaden.

Även fotografering som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är fullständigt harmlös kan vara försvarlig (se a prop. s. 41). Hovrätten tar dock hänsyn till samma omständigheter som tingsrätten, dvs. att Magnus Larssén inte hade haft kontakt med Nala Eriksson på många år och att han inte hade del i vårdnaden om henne. Det har alltså inte varit fråga om en familjemedlem som i hemlighet fotograferar en annan familjemedlem i en vardaglig situation (jfr a prop. s. 29). Vidare saknar det betydelse att fotografiet av Nala Eriksson inte är särskilt tydligt eftersom det är själva fotograferandet som är straffbelagt (se a prop. s. 20 och 23).

Vid en sammantagen bedömning kommer alltså även hovrätten fram till att Magnus Larsséns gärning inte har varit försvarlig i lagens mening. Nala Erikssons intresse av att få vara i fred och slippa bli fotograferad i sin bostad väger tyngre än Magnus Larsséns intresse av att få en skymt av sin dotter och visa sin mamma hur stor Nala Eriksson hade blivit. Magnus Larssén ska därför dömas för kränkande fotografering i enlighet med åtalet.

Hovrätten gör ingen annan bedömning än tingsrätten i fråga om påföljd.

Tingsrättens domslut ska därför stå fast.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast den 13 januari 2022.

I avgörandet har hovrättsråden Ann Ganelind och Madeleine Lindholm (referent) samt hovrättsassessorn Alexander Lindgren deltagit.

Hovrätten är enig.

ÖREBRO TINGSRÄTT
F32
DOHA 21

DOM
2021-06-22
meddelad i
Örebro

Mål nr: B 5922-20

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

MAGNUS Emanuel Lennart Larssén, 19860108-5619
c/o Sävsta Motel
Husby-Sjutolfts-Sävsta 1
749 50 Ekolsund

Offentlig försvarare:

Advokat Leif Ericksson
Advokatfirman Ericksson & Häggquist AB
Smedsgränd 2 A
753 20 Uppsala

Åklagare

Kammaråklagare Sophia Franzén Wallmark
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Örebro
Box 1634
701 16 Örebro

Målsägande

Nala Eriksson
c/o Jur.kand. Johanna Gunne
Advokatfirman Glimstedt Örebro HB
Järntorgsgatan 12
703 61 Örebro

Målsägandebiträde:

Jur.kand. Johanna Gunne
Advokatfirman Glimstedt Örebro HB
Järntorgsgatan 12
703 61 Örebro

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Kränkande fotografering, 4 kap 6 a § 1 st brottsbalken
2020-10-04

Påföljd m.m.

Dagsböter 60 om 50 kr

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Järnvägsgatan 1 A
Telefon
019-16 63 00

Öppettider
måndag - fredag
08:30-16:00

Postadress
Box 383
701 47 Örebro

E-post
orebro.tingsratt@dom.se
Webbplats
www.orebrotingsratt.domstol.se

Skadestånd

Nala Erikssons skadeståndsyrkande avslås.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Leif Ericksson får ersättning av staten med 9 619 kr. Av beloppet avser 4 475 kr arbete, 2 610 kr tidspillan, 610 kr utlägg och 1 924 kr mervärdesskatt.
 2. Johanna Gunne får ersättning av staten för arbete som målsägandebiträde med 9 721 kr. Av beloppet avser 7 125 kr arbete, 652 kr tidspillan och 1 944 kr mervärdesskatt.
 3. Staten ska stå för kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet.
-

ÅKLAGARENS YRKANDE

Åklagaren har yrkat att Magnus Larssén ska dömas för kränkande fotografering enligt följande gärningsbeskrivning och lagrum.

Gärning:

Magnus Larssén har den 4 oktober 2020 på Logvägen i Nora, Nora kommun, olovligen och i hemlighet fotograferat Nala Eriksson när hon befann sig inomhus, i sin bostad.

Lagrum:

4 kap 6 a § 1 st brottsbalken

ENSKILT ANSPRÅK

Nala Eriksson har biträtt åtalet. Hon har yrkat att Magnus Larssén ska betala skadestånd till henne med 5 000 kr avseende kränkning. På beloppet har hon yrkat ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 oktober 2020 till dess full betalning sker. Som grund för sitt yrkande har hon angett att hon utsatts för brott på det sätt åklagaren påstått och att hon därigenom utsatts för allvarlig kränkning. Hon har därvid hänvisat till 2 kap. 3 § skadeståndslagen.

DEN TILLTALADES INSTÄLLNING

Magnus Larssén har förnekat brott, men vitsordat att han tagit det aktuella fotografiet och att Nala Eriksson inte kände till det. Han har gjort gällande att undantagssituationen i 4 kap. 6 a § 2 st brottsbalken är tillämplig. Mot denna bakgrund har han bestritt Nala Erikssons skadeståndsyrkande. Han har även bestritt skadeståndsyrkandet med hänvisning till att det oavsett inte varit en skadeståndsgrundande handling.

UTREDNING

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat en skärmdump utvisande aktuellt fotografi. Åklagaren har även åberopat förhör med Nathalie Eriksson och vittnesförhör med Karin Haapalainen. Eftersom Nathalie Eriksson är Nala Erikssons mamma och

vårdnadshavare, har Nathalie Eriksson hörts såsom målsägande och inte vittne, då Nala Eriksson är part i målet. Nathalie Eriksson har således inte avlagt vittnesed, till skillnad från Karin Haapalainen som är mormor till Nala Eriksson.

Nala Eriksson har åberopat samma bevisning som åklagaren.

Härutöver har Magnus Larssén hörts över åtalet.

DOMSKÄL

Skuld

Inledningsvis är utrett att Magnus Larssén är pappa till Nala Eriksson, som är 10 år, men att han inte har del i vårdnaden om henne. Magnus Larssén och Nala Eriksson har inte träffats eller haft kontakt på ungefär åtta år.

Det i målet aktuella fotografiet skickades till Karin Haapalainen från Magnus Larssén, vilket framgår av deras berättelser. Därefter fick Nathalie Eriksson del av fotografiet via Karin Haapalainen. Av fotografiet framgår att någon utomhus tagit ett fotografi på ett hus med en häck framför. Huset tillhörde Nathalie Eriksson, där hon bl.a. bodde med Nala Eriksson. På fotografiet syns ett fönster och en skepnad i rummet som fönstret tillhör. Utifrån Nathalie Erikssons och Magnus Larsséns uppgifter är det klarlagt att det är Nala Eriksson som syns genom fönstret. De båda har också berättat att Magnus Larssén inte hade tillåtelse att ta fotografiet. Nathalie Eriksson har även anfört att hon inte visste om att Magnus Larssén var där. Det är således utrett att Magnus Larssén, på den tid och plats åklagaren angett, olovligen och i hemlighet fotograferat Nala Eriksson när hon befann sig inomhus i sin bostad. Detta ska bedömas kränkande fotografering i lagens mening, vilket bl.a. följer av förarbetena till den aktuella bestämmelsen. Där framgår att den som utifrån olovligen fotograferar någon som befinner sig inomhus i en bostad drabbas av straffansvar, om den som befinner sig i bostaden inte känner till att fotografering sker och det omfattas av fotografens uppsåt. Så kan exempelvis vara fallet vid s.k. paparazzifotografering från långt avstånd med teleobjektiv av en person som

befinner sig i en bostad om den fotograferade inte uppfattar fotograferingen (se prop. 2012/13:69 s. 40). I detta fall är klarlagt att Magnus Larssén haft uppsåt till gärningen, då han själv berättat att han åkte dit för att få en skymt över sin dotter och att han tog bilden för att visa sin mamma hur stor Nala Eriksson blivit. Han har känt till att fotograferingen skett olovligt och i hemlighet. Åtalet är därför styrkt.

Magnus Larsson har emellertid gjort gällande att han inte ska dömas till ansvar då hans gärning varit försvarlig. Enligt den aktuella bestämmelsens andra stycke undantas från straffansvar en gärning som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig. En helhetsbedömning får göras i det enskilda fallet. Vid denna bedömning ska det intresse som fotografen företräder vägas mot den enskildes intresse av skydd mot kränkande fotografering. I det sammanhanget bör sådana omständigheter som om fotograferingen sker som ett led i nyhetsförmedling eller i något annat sammanhang av samhällsintresse vara av stor betydelse. Det kan t.ex. gälla fotografering i syfte att granska och dokumentera misstänkta missförhållanden i samhället, såsom vanskötsel vid drift av äldreboenden eller i familjehem. Det kan också gälla fotografering i syfte att dokumentera bevisning om ett pågående brott, t.ex. fotografering av barn som utsätts för kränkande behandling i sina hem, med avsikt att lämna informationen till behöriga myndigheter. Sådan fotografering kan behöva ske i hemlighet för att överhuvudtaget komma till stånd. För bedömningen saknar det betydelse om det är en yrkesfotograf, en journalist eller någon annan som fotograferar. Även fotografering som med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är fullständigt harmlös kan vara försvarlig (se prop. 2012/13:69 s. 41).

Det har inte framkommit att syftet med den i målet aktuella fotograferingen varit något annat än det Magnus Larssén själv berättat, dvs. att han ville visa sin mamma hur stor Nala Eriksson blivit. Det kan i och för sig framstå som harmlöst. Han har dock inte haft kontakt med Nala Eriksson på många år och har inte del i vårdsnaden om henne, varför hans gärning inte kan anses vara försvarlig i lagens mening. Han ska därför dömas för kränkande fotografering helt i enlighet med åklagarens gärningspåstående.

Påföljd

Magnus Larssén är tidigare dömd till fängelse för olovlig körning, grovt brott, rattfylleri och ringa narkotikabrott i flera fall. Det nu aktuella brottet har begåtts under pågående prövotid för villig frigivning, med en återståendestrafttid på 25 dagar. Han ska för det nya brottet – den kränkande fotograferingen – dömas till ny påföljd. Påföljden kan stanna vid 60 dagsböter. Storleken på varje dagsbot bestäms till 50 kr utifrån Magnus Larsséns ekonomiska förhållanden. Brottet är vidare utan nämnvärd betydelse i förhållande till den tidigare brottsligheten, varför den villkorligt medgivna friheten inte ska förverkas något.

Skadestånd

Kränkande fotografering är visserligen en typ av brott som många gånger ger målsäganden rätt till kränkningsersättning. I detta fall finner dock tingsrätten, utifrån fotografiet och omständigheterna kring gärningen, att Nala Eriksson inte har utsatts för en sådan allvarlig kränkning som ger rätt till kränkningsersättning. Hennes skadeståndsyrkande ska därför avslås.

Brottsofferfond

Magnus Larssén ska dömas för brott med fängelse i straffskalan och han ska därför betala föreskriven avgift till brottsofferfonden.

Ersättning

Försvaren ska tillerkännas begärd ersättning, som är skälig.

Målsägandebiträdet har begärt ersättning för arbete motsvarande 11,35 timmar och för 30 minuters tidsspillan, allt jämte mervärdeskatt. Utifrån arbetsredogörelsen finner tingsrätten att uppdraget krävt avsevärt mer arbete än normalt och att skälig ersättning överstiger gränsvärdet för överskridande av taxan för målsägandebiträden (DVFS

2020:27). Målsägandebiträdet har dock lagt ned mycket tid på arbete med frågor om kontaktförbud. Det har visserligen funnits ett ärende om omprövning av kontaktförbud vid tingsrätten, men brottmålet har inte handlagts gemensamt med det ärendet. Det arbetet kan inte anses ingå inom ramen för hennes förordnande i detta fall. Även i övrigt framstår målsägandebiträdets nedlagda arbetstid som väl hög. Utifrån målets art och omfattning finner tingsrätten målsägandebiträdet får anses skäligen tillgodosedd med ersättning för arbete motsvarande fem timmar. Begärd ersättning för tidspillen är skälig. Mervärdesskatt ska utgå på tillerkänt belopp.

Med hänsyn till Magnus Larsséns ekonomiska förhållanden ska kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet stanna på staten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1

Ett överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 13 juli 2021. Överklagandet prövas av Göta hovrätt. Prövningstillstånd krävs i hovrätten.

Nadine Neperus

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit. Rätten är enig.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se